

Föreläsning och dialog i Uppsala den 16 november 2022

Psykiskt, fysiskt och sexuellt våld, en fråga om hälsa, liv och död!

Anita Kruse

**Sakkunnig med uppdrag inom regeringsuppdraget att öka upptäckten av våld
för NNS – Nationella Nätverket för Samordningsförbund**

Mobil: 0703-751978

E-post: anita.kruse@gmail.com

Regeringsuppdraget att öka upptäckten av våld

NNS – Nationella Nätverket för Samordningsförbund driver ett projekt om att rutinmässigt öka upptäckten av psykiskt, fysiskt och sexuellt våld inom aktuellt regeringsuppdrag tillsammans med flera samordningsförbund och samverkanspartners under 2019-2024.

Ett samordningsförbund samordnar operativa rehabinsatser från kommun, region, Försäkringskassa och Arbetsförmedling till målgruppen deltagare 16-64 år som befinner sig utanför arbete och studier.

C:a 40 Samordningsförbund är nu etablerade inom 16 regioner och län samt omfattar 150 kommuner.

Olika myndighetspersoner inom förbundens olika insatser ställer rutinmässigt frågor om psykiskt, fysiskt och sexuellt våld till sina deltagare.

www.nnsfinsam.se/stoppavaldetredovisning

Vad innehåller NNS och samordningsförbundens nationella projekt?

- Bas- och metodutbildning om psykiskt, fysiskt och sexuellt våld inkl. HRV, upprätta nya arbetssätt och rutiner samt rollspel
- Involvering av mentorer/faddrar för nya förbund – spegelvända genomförandeplaner
- Att rutinmässigt använda ett validerat frågeformulär FOV med 7 definierade frågor om psykiskt, fysiskt och sexuellt våld inom samordningsförbundens ordinarie operativa samarbete med FK, AF, socialtjänsten, arbetsmarknadsenheter och hälso- och sjukvården
- Kartläggning av olika skydd, stöd och behandlingsverksamheter samt framtagande av material
- Kontakter med styrelser, beredningsgrupper, chefer, samverkande myndigheter lokalt, regionalt och nationellt för diskussioner om implementering samt hållbara insatser över tid
- Lokala, regionala och nationella påfyllnads seminarier för erfarenhetsutbyte/utbildningar/konferenser
- Stöd och handledning
- Utvärdering och redovisningar

www.nnsfinsam.se/stoppavaldet

www.nnsfinsam.se/stoppavaldetredovisning

Frågeformulär FOV - frågor om våld från 18 år

Våld påverkar hur du mår, både psykiskt och fysiskt, därför ställer vi frågor om våld.

Våld mellan vuxna i familjen påverkar även den psykiska och fysiska hälsan för barn och ungdomar negativt.

Det finns hjälp att få om du är eller har varit utsatt för våld och/eller om du hört eller sett våld mot en närstående under din uppväxt.

Det finns även hjälp att få om du själv har utsatt någon annan för våld.

Med närstående menar vi partner, familjemedlem eller släkting.

www.nnsfinsam.se/stoppavaldet

Frågeformulär FOV - frågor om våld från 18 år

1. Har du blivit hotad, kontrollerad, förnedrad, trakasserad eller liknande av en närstående?
2. Har du blivit slagen, sparkad, knuffad eller skadad på något annat sätt av en närstående?
3. Har du känt press att mot din vilja delta i eller se på sexuella handlingar av en närstående?
4. Har du varit utsatt för verbala, psykiska och/eller fysiska sexuella kränkningar av en närstående?
5. Har du blivit utsatt för våld enligt fråga 1-4 av någon annan person än någon närstående?
6. Har du under din uppväxt sett eller hört en närstående bli utsatt för våld enligt fråga 1-4? Barnfridsbrott
7. Har du själv som vuxen utsatt någon annan för våld enligt fråga 1– 4?

Källa: VKV-Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer

Erfarenheter från att rutinmässigt använda ett validerat frågeformulär med specificerade frågor om våld

- Vilka erfarenheter har Samordningsförbunden fått efter att rutinmässigt ha använt ett validerat frågeformulär med specificerade frågor om psykiskt, fysiskt och sexuellt våld sedan 2019?
- De flesta av samtliga deltagare som har fått svara på frågeformuläret med de sju validerade och definierade frågorna om våld har aldrig tidigare fått svara på några frågor om våld.
- **Varför har jag inte fått svara på sådana här frågor om våld tidigare?**
- **Varför har vi inte fått lära oss om våld i skolan?**
- Arbetet inom regeringsuppdraget har gett deltagarna möjligheter att få tala om det våld de har erfarenheter av.

Erfarenheter av psykiskt, fysiskt och sexuellt våld kan aktivt och negativt påverka deltagares möjligheter till en utveckling mot en egen försörjning

- **Oavsett om svaren blev ja eller nej så förmedlas en kunskap om olika samband till exempel mellan våld en psykiskt och fysisk ohälsa samt sociala konsekvenser.**
- **Kunskap om vilka skydd, stöd och behandlingsinsatser som finns lokalt, regionalt och nationellt.**
- **För att kunna uppnå ovanstående mål utbildades samverkande handläggare, teamledare och förbundschefer med bas- och metodkunskaper om olika former av våld, lagstiftning, rutiner och arbetssätt inom samordningsförbundens ordinarie verksamheter och insatser.**
- **Genom att använda samordningsförbundens befintliga samverkansstrukturer i det operativa och strukturella samarbetet inom regeringsuppdraget ökade möjligheterna för förbundens deltagare att kunna få svara på det vetenskapligt validerade frågeformuläret FOV.**

Några kommentarer från samordningsförbunden om hur deltagandet i regeringsuppdraget har påverkat deras arbete

- Först började vi att göra en kartläggning över vilka resurser som finns beträffande skydd, stöd och behandling för våldsutsatta, barn som har sett och hört våld samt för våldsutövare.
- All utbildning, frågeformuläret, kartläggningen och checklistan, hur man gör när frågeformuläret skulle användas, gav en trygghet till de olika handläggarna från de fyra olika myndigheterna.
- Betydelsen av att vi från NNS har fått både utbildningar och löpande återkopplingar har varit central.

Några kommentarer från samordningsförbunden om hur deltagandet i regeringsuppdraget har påverkat deras arbete

- Vårt deltagande inom regeringsuppdraget har inneburit en värdefull höjning av vår kunskap, både för personalen som för deltagare om vad våld är. Frågorna är definierade så att alla förstår vilken typ av våld som man ska svara på.
- Vi har identifierat erfarenheter av våld i en mycket högre grad och omfattning än vad vi har gjort tidigare och även utifrån vad vi trodde att vi skulle göra inom uppdraget. Det har varit en mycket värdefull kunskap i vårt arbete med att ge stöd till våra deltagare.
- Uppdraget har både på en strukturell som på en personalnivå gett en större kunskap och därmed en större förståelse för kopplingen mellan att ha hört och sett våld mellan närstående under sin uppväxt (barnfridsbrottet) och senare i livet befinna sig i någon form av utanförskap med inslag av våld.

Några kommentarer från samordningsförbunden om hur deltagandet i regeringsuppdraget har påverkat deras arbete

- Vi är mycket positiva till att ingå inom regeringsuppdraget att öka upptäckten av våld då samordningsförbunden är en perfekt arena för att arbeta med välfärdsfrågor.
- Samordningsförbundens lagstiftning om att samordna rehabinsatser på individnivå passar utmärkt bra för att ställa rutinmässiga frågor om psykiskt, fysiskt och sexuellt våld.
- Det är ett viktigt uppdrag att öka upptäckten av våld.

Våldets omfattande hälsopåverkan

För barn som utsätts för direkt våld eller ser och hör våld från den ena föräldern mot den andra föräldern får det stora konsekvenser.

- **Psykologiska, fysiologiska och sociala konsekvenser.**
- **Barn som upplever våld mot sin förälder eller omsorgsperson riskerar att utveckla en allvarlig och långvarig psykisk ohälsa, som depressivitet, ångest, PTSD, självdestruktivitet, aggressivitet, svårigheter i umgänget med andra barn samt koncentrationssvårigheter och svårigheter i skolan.**
- **Barnen kan också drabbas av hälsoproblem som astma, eksem, magont, förstoppning, sömnsvårigheter, huvudvärk och ätstörningar.**

Källa: Socialstyrelsens dödsfallsutredningar 2018

Våldets omfattande hälsokonsekvenser för barn över tid

Ytterligare hälsokonsekvenser för barn som ser och hör våld från den ena föräldern mot den andra föräldern.

- Svårt med sociala kontakter, anknytningssvårigheter och bristande kommunikation.
- Lämnar inte hemmet, tar för stort ansvar och skyddar våldsutsatt förälder och syskon samt tar en föräldraroll.
- Barnen får dålig omvårdnad och dras in i bråk.
- De orkar inte med skolan och blir mobbade alternativt blir den som mobbar.
- De hämmas i sin fysiska (failure to thrive - hämmad tillväxt) och psykiska utveckling.
- Detta uttrycks genom hat, ilska, skuld, skam, rädsla, otrygghet, ångest, tvång, sömn- och koncentrationssvårigheter, katastrofkänslor, ensamhetskänslor och psykosomatik.

Källa: Arnell & Ekbohm, 2010

Våldets omfattande hälsokonsekvenser för ungdomar

Några av våldets konsekvenser

- Psykosomatik
- Självskadebeteende
- Suicidalt beteende
- Tidig sexual debut
- Många sexuella kontakter
- Skam och självanklagelser
- Bristande tillit till vuxenvärlden
- Missbruk
- Utsatthet på digitala medier.

Källa: Carolina Överlien, docent vid Institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet och Nasjonalt kunnskapscenter om vold och traumatisk stress i Norge.

Samordningsförbundens deltagare har omfattande erfarenheter av psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

- Det är mer än dubbelt så vanligt att själv utsättas för psykiskt, fysiskt och sexuellt våld av både närstående som av någon annan person om du har sett och hört samma våld under din uppväxt (4 av 10) i förhållande till de som inte har gjort detta.
- Det är mer än dubbelt så vanligt för varje våldsform det vill säga psykiskt, fysiskt och sexuellt våld samt sexuella kränkningar/trakasserier som är definierat så att alla vet vad de svarar på.

Källa: NNS - 1200 unika besvarade frågeformulär om psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

Resultatet av 1.260 unika besvarade frågeformulär visar följande...

Har du under din uppväxt sett eller hört en närstående bli utsatt för våld enligt fråga 1-4? Barnfridsbrott

40 % har svarat JA.

De personer som har svarat JA har utsatts för våld som barn, ungdomar och/eller vuxna:

- **70%** psykiskt våld
- **60%** fysiskt våld
- **30%** sexuellt våld
- **50%** sexuella trakasserier

60 % har svarat NEJ.

De personer som har svarat NEJ har utsatts för våld som barn, ungdomar och/eller vuxna:

- **30%** psykiskt våld
- **20%** fysiskt våld
- **10%** sexuellt våld
- **20%** sexuella trakasserier

Källa: NNS - 1200 unika besvarade frågeformulär om psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

Hur starkt är sambandet mellan barnfridsbrott och fortsatt våld inom HSV

BVC besökare med barn 0-6 år

KVINNOR SOM HAR UTSATTS FÖR ETT BARNFRIDSBROTT
PSYKISKT VÅLD (61%) FYSISKT VÅLD (59%) SEXUELLT VÅLD (19%)

KVINNOR SOM INTE HAR UTSATTS BARNFRIDSBROTT
PSYKISKT VÅLD (11%) FYSISKT VÅLD (11%) SEXUELLT VÅLD (4%)

Kvinnliga patienter vid rehabiliteringsmottagningar och tvärprofessionella bedömningsteam för vuxna

KVINNOR SOM HAR UTSATTS
PSYKISKT VÅLD (75%) FYSISKT VÅLD (74%) SEXUELLT VÅLD (34%)

KVINNOR SOM INTE HAR UTSATTS
PSYKISKT VÅLD (31%) FYSISKT VÅLD (22%) SEXUELLT VÅLD (9%)

Källa: VKV:s studie av 2400 kvinnor och män inom hälso- och sjukvården – Nu har vi kommit över tröskeln (VKV - Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer - 2018)

Hur starkt är sambandet mellan barnfridsbrott och fortsatt våld inom HSV

Manliga patienter vid rehabiliteringsmottagningar och tvärprofessionella bedömningsteam för vuxna

MÄN SOM HAR UTSATTS FÖR ETT BARNFRIDSBROTT

PSYKISKT VÅLD (69%) FYSISKT VÅLD (81%) SEXUELLT VÅLD (13,4 %)

MÄN SOM INTE HAR UTSATTS FÖR ETT BARNFRIDSBROTT

PSYKISKT VÅLD (20%) FYSISKT VÅLD (18%) SEXUELLT VÅLD (1%)

Källa: VKV:s studie av 2400 kvinnor och män inom hälso- och sjukvården – Nu har vi kommit över tröskeln (VKV - Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer - 2018)

Statistik 2021 – 758 unika besvarade frågeformulär

1. Har du blivit hotad, kontrollerad, förnedrad, trakasserad eller liknande av en närstående? (Psykiskt våld)
55 % KVINNOR och **31 %** MÄN har svarat JA
2. Har du blivit slagen, sparkad, knuffad eller skadad på något annat sätt av en närstående? (Fysiskt våld)
44 % KVINNOR och **26 %** MÄN har svarat JA
3. Har du känt press att mot din vilja delta i eller se på sexuella handlingar av en närstående? (Sexuellt våld)
28 % KVINNOR och **6 %** MÄN har svarat JA
4. Har du varit utsatt för verbala, psykiska och/eller fysisk sexuella kränkningar av en närstående? (Sexuella kränkningar)
41 % KVINNOR och **16 %** MÄN har svarat JA

Erfarenheter

Kan laddas ned från

www.nnsfinsam.se/stoppavaaldetredovisning

Psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

En fråga om hälsa, liv och död!

Några erfarenheter från NNS och Samordningsförbundens
arbete inom ett regeringsuppdrag 2019 – 2021.

Statistik 2021

– 758 unika besvarade frågeformulär

1. Har du blivit hotad, kontrollerad, förnedrad, trakasserad eller liknande av en närstående? (Psykiskt våld)

55 % KVINNOR och 31 % MÄN har svarat JA

2. Har du blivit slagen, sparkad, knuffad eller skadad på något annat sätt av en närstående? (Fysiskt våld)

44 % KVINNOR och 26 % MÄN har svarat JA

3. Har du känt press att mot din vilja delta i eller se på sexuella handlingar av en närstående? (Sexuellt våld)

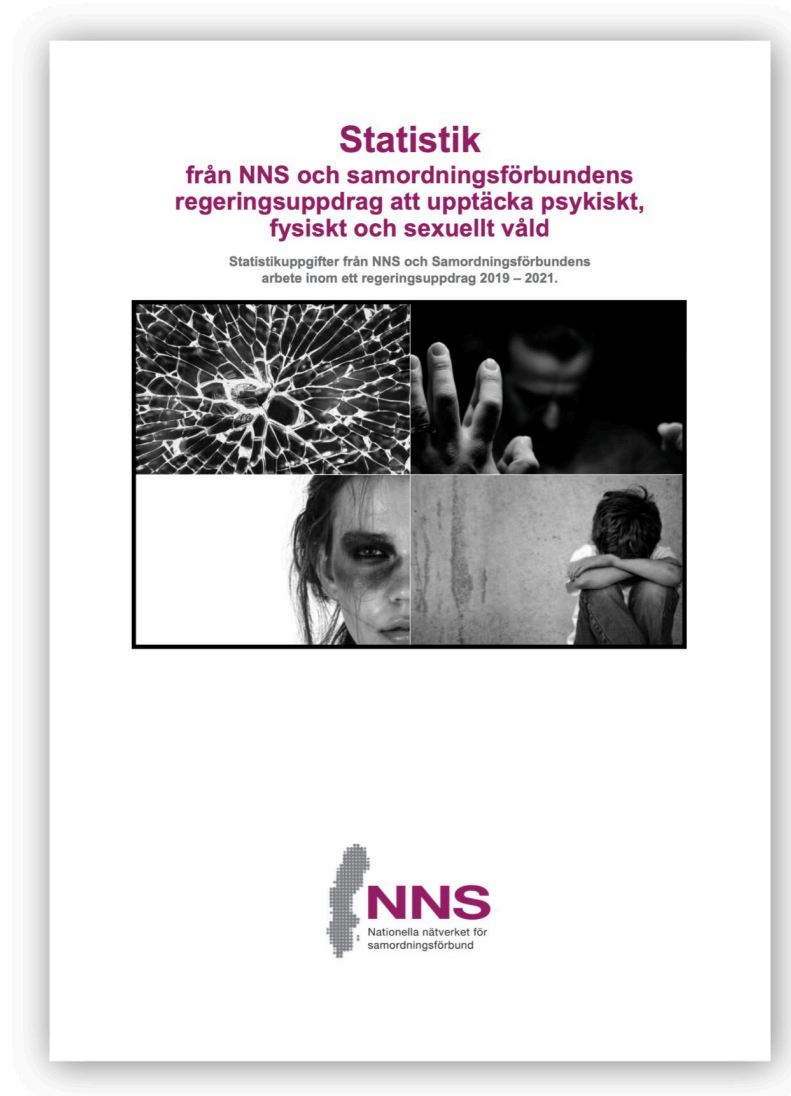
28 % KVINNOR och 6 % MÄN har svarat JA

4. Har du varit utsatt för verbala, psykiska och/eller fysisk sexuella kränkningar av en närstående? (Sexuella kränkningar)

41 % KVINNOR och 16 % MÄN har svarat JA

Kan laddas ned från

www.nnsfinsam.se/stoppavaldetredovisning

Webbsida med information

Vårt ändamål är att vara språkrör för samt i närliggande, stödjande och bärja till utveckling av samordningsförbundet

Hem Om oss Samordningsförbunden Utveckling Utbildning Dokument Kontakt

Att öka upptäckten av psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

Det är vad regeringsuppdraget har handlat om som NNS drivit tillsammans med flera samordningsförbund från hösten 2019 till och med 2021.

Projektet startade med 7 samordningsförbund inom 7 regioner och 67 kommuner. I november 2021 var 30 samordningsförbund verksamma inom 13 regioner och 120 kommuner inom samma projekt.

VIDEO om NNS och samordningsförbundens arbete inom uppdraget

Validerade och definierade frågor om psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

13 samordningsförbund, från 9 regioner och 107 kommuner har samordningsförbundens parter (Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommuner och regioner) rutinnmässigt frågat deltagare i insatser som samordningsförbundet finansierar om psykiskt, fysiskt och sexuellt våld.

Det stöd som använts är frågeformuläret med de sju frågorna om våld som tagits fram av Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer, VNV. Frågorna är vetenskapligt validerade och definierade och har använts till drygt 750 unika personer (november 2021).

Här nedan kan du ladda ned frågeformuläret samt dokument som beskriver erfarenheter och statistik.

I början av 2022 kommer en slutrapport om uppdraget finnas färdig och kan då laddas ned från denna sida.

Klicka på bilderna för att öppna och ladda ned dokumenten.

Frågor om våld
Klicka på bilden för att öppna och ladda ned!

Statistik 2019 - 2021
Klicka på bilden för att öppna och ladda ned!

Några erfarenheter från uppdraget 2019-2021

Slutrapport - klar 2022

Några resultat som framkommit

Drygt 750
Klicka på bilden för större version

4 av 10 deltagare
Klicka på bilden för större version

Det är dubbelt så vanligt
Klicka på bilden för större version

Stör och störstör
Klicka på bilden för större version

Videor med berättelser från några personer i förbund som deltagit sedan 2019

 Samordningsförbundet Karolga - Degerfors Region: Östergötland Mari Cedeevall, förbundschef Carina Holm, samordnare	 Samordningsförbundet i Södertälje Region: Stockholm Micaela Magnusson, förbundschef Karin Karlberg, utvecklingsledare	 Samordningsförbundet Skellefteå - Norrjö Region: Västerbotten Tomas Hedlund, samordnare	 Samordningsförbundet Samspelet Region: Värmland Meta Fredriksson-Monfelt, förbundschef
---	--	---	--

Film om uppdraget

Slutrapport

www.nnsfinsam.se/stoppavaldetredovisning

Ni kommer att få presentationen via mail

Tack...

**...för att jag fick berätta för er alla om
Samordningsförbundens erfarenheter av att inom
sina insatser ställa rutinmässiga frågor om
psykiskt, fysiskt och sexuellt våld**

Anita Kruse

**Sakkunnig inom våldsområdet med regeringsuppdrag för
NNS – Nationella Nätverket för Samordningsförbund**

anita.kruse@gmail.com

Mobil: 0703-751978